

УДК 330

Ляман Мірталиб кизи Гаджієва

Київський національний університет технологій та дизайну
**ОСОБЛИВОСТІ СТИМУЛЮВАННЯ ТОВАРНО-ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

У статті визначено та обґрунтовано особливості стимулювання товарно-інноваційної діяльності вітчизняних підприємств, запропоновано застосування методів активізації товарно-інноваційної діяльності шляхом часткової реорганізації технопаркових та технологічних інноваційних структур, досягнувши при цьому обов'язкового залучення до їх осередку бізнес-інкубаторів.

Ключові слова: *товарно-інноваційна діяльність, технопаркові структури, технополіси, кластери, інноваційна діяльність, бізнес-інкубатори, інноваційна інфраструктура.*

Ляман Мирталиб кызы Гаджиева

Киевский национальный университет технологий и дизайна
**ОСОБЕННОСТИ СТИМУЛИРОВАНИЯ ТОВАРНО-ИННОВАЦИОННОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ**

В статье определены и обоснованы особенности стимулирования товарно-инновационной деятельности отечественных предприятий, предложено применение методов активизации товарно-инновационной деятельности путем частичной реорганизации технопарковых и технологических инновационных структур, достигнув при этом обязательного привлечения к их организации бизнес-инкубаторов.

Ключевые слова: *товарно-инновационная деятельность, технопарковые структуры, технополисы, кластеры, инновационная деятельность, бизнес-инкубаторы, инновационная инфраструктура.*

Liaman Mirtalyb kyzy Hadzhiieva

Kyiv National University of Technologies and Design
**SPECIFIC PATTERNS OF ENCOURAGING COMMERCIAL
INNOVATIONS AT DOMESTIC ENTERPRISES**

The paper defines and grounds the specific patterns of encouraging commercial innovations at domestic enterprises, along with suggesting incentives to promote commercial innovations through partial restructuring of science parks and technological innovation structures and mandatory attraction of business incubators into operation practice.

Keywords: *commercial innovations, science parks, technopolis, clusters, innovative activities, business incubators, innovative infrastructure.*

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями Необхідною умовою розвитку економіки України в умовах інтенсифікації процесу формування інформаційного постіндустріального суспільства й іманентної йому «нової економіки» стає розробка науково обґрунтованої, високоефективної стратегії товарної інновації. Формування стратегічної лінії господарської поведінки промислових підприємств з метою підвищення їх конкурентоспроможності передбачає активізацію товарно-інноваційної діяльності.

Аналіз останніх публікацій по проблемі Досліджуючи організаційні засади товарної інновації, автор спирався на думку таких авторитетних учених як В. Александрова, О. Амоша, Г. Башнянин, Є. Бойко, А. Васильєв, А. Гальчинський, В. Геєць, Б. Губський,

С. Ільєнкова, П. Завлін, В. Кардаш, Г. Ковальов, О. Князьков, О. Лапко, В. Мединський, Г. Менш, С. Покропивний, Є. Савельєв, Д. Черваньов, Л. Шаршукова, Й. Шумпетер та ін., які у своїх працях розглядали окремі аспекти теорії інновації та шляхи активізації інноваційного процесу.

Невирішені частини проблеми Комплексна стратегічна програма активізації промислового підприємства має обов'язково враховувати заходи, які слід реалізувати на загальнодержавному й регіональному рівнях. Їх суть полягає у тому, щоб, з одного боку, створити сприятливі умови та матеріально підтримувати усі інноваційні починання вітчизняних підприємств, а з іншого – поставити підприємства у такі умови, коли уникання інновації стає для них не вигідним і навіть ризиковим.

Метою статті є дослідження особливостей стимулювання товарно-інноваційної діяльності вітчизняних підприємств.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування Метою вдосконалення загальнодержавної інноваційної політики має стати така модернізація товаровиробництва, яка забезпечить інтеграцію загальнодержавної промислової, наукової та регіональної програм розвитку.

Ухвалений Закон України «Про інноваційну діяльність» [9], по-перше, розширив базу інноваційної діяльності. По-друге, він законодавчо забезпечив можливість користуватися податковими пільгами не лише елітним технопарковим структурам, а й багатьом іншим інноваційно-активним підприємствам.

За умов дефіциту фінансових засобів необхідні нові джерела фінансування інновацій. Один із високоефективних шляхів вирішення цієї проблеми – створення інститутів венчурного фінансування, яке здійснюють із спеціальних венчурних фондів, капітал яких може утворюватися за рахунок коштів великих підприємств, страхових компаній, банків, приватних інвесторів та ін.

Одним з напрямів активізації товарно-інноваційної діяльності промислових підприємств має стати вдосконалення системи оподаткування фірм-інноваторів. Для розробки гнучкого й високоефективного державного механізму слід використати зарубіжний досвід застосування ступінчастого оподаткування з визначенням ставки податку залежно від рівня доходу підприємства; податкових канікул на 2–5 років залежно від життєвого циклу товарно-інноваційної розробки; зниження ставок податку з прибутку фірм-розробників; застосування пільгових інвестиційних кредитів (переважно довготермінових) для активних учасників інноваційного ринку; вилучення з оподаткування витрат на економічно значущі НДДКР.

Формування інноваційної інфраструктури – є важливим напрямом активізації інноваційної політики. Однак активізація товарно-інноваційної діяльності неможлива без створення високоефективного інноваційного ринку. Нині інноваційний ринок у повному його розумінні в Україні не існує. Проте навіть за таких умов у нашій державі уже з'явилися потенційні можливості для його розвитку, бо на сучасному етапі промисловість споживає близько 24% вітчизняних наукових розробок [10]. Для визначення замовників і споживачів товарно-інноваційних розробок необхідно активізувати маркетингові дослідження в інноваційній сфері, а також створювати інноваційні біржі та високоефективну рекламу; моніторинг ринку товарно-інноваційних розробок [1, 2].

Активізація інноваційної діяльності має базуватися на передових організаційних формах та принципово нових методах функціонування інноваційних підприємств із метою скорочення циклу «наука – виробництво». Якщо у США нині функціонують близько 140 наукових і технологічних парків, у Великій Британії – понад 40, у Росії близько – 100, а загалом європейська інноваційна сфера налічує понад 1,5 тис. різних інноваційних центрів,

серед яких більш як 260 науково-технологічних парків, то в нашій державі на законодавчих засадах діють лише одинадцять технопаркових структур.

Основним недоліком існуючих в Україні технопарків є те, що ні в одному з них техніко-економічним обґрунтуванням не передбачено функціонування бізнес-інкубаторів. Ось чому, на нашу думку, важливим напрямом державної політики щодо створення технопарків має бути розробка механізму функціонування в їх осередку бізнес-інкубаторів малого інноваційного бізнесу, здатних створювати умови для «вирощування» малих динамічних інноваційних фірм із високим рівнем окупності капіталу.

Винятково важливого значення в активізації інноваційної діяльності підприємств на рівні окремих регіонів набувають утворення й розширення зони дії так званих кластерних моделей. Кластери вже увійшли до порядку денного регіональних і місцевих органів управління. Високий рівень інноваційності у кластерах зумовлений скоординованою дією об'єднаних багатогалузевих ресурсів, економічне використання яких веде до їх максимальної віддачі. Кластеризація сприятиме розвитку інноваційної діяльності, адже в її межах створюються нові форми діалогу між підприємствами, науковими й урядовими інститутами.

Особливу увагу потрібно приділити розробці регіонального механізму підтримки винахідництва й раціоналізаторства. До того ж можна застосувати накопичений світовий досвід. Несформованість системи соціально-економічного захисту винахідництва, матеріальної та моральної підтримки творчої особистості спричинила те, що винахідництвом в Україні охоплено лише 0,1% населення [2].

Слід зважити на те, що успіх інноваційного розвитку значною мірою залежить від упорядкованості й координації взаємодії центральних та регіональних органів влади. Схему їх високоефективної взаємодії і раціональний зв'язок із діяльністю наукових організацій і венчурних фірм, вищих навчальних закладів і виробничих підприємств, а також регіональних фондів і венчурного капіталу.

Важливу роль в активізації інноваційної діяльності у регіоні можуть відіграти регіональні інноваційні центри, здатні, на наш погляд, залучити всі організації й інститути, що займаються інноваційною діяльністю або мають вільні кошти.

Формування таких центрів дало би змогу міністерствам отримувати оперативну інформацію про стан науки у регіонах, сприяючи таким чином інформаційному обмінові в інноваційній сфері.

Висновки та перспективи подальших досліджень Таким чином, на основі вищезазначеного сформулюємо наступні висновки:

По-перше доцільним є застосування методів активізації товарно-інноваційної діяльності шляхом часткової реорганізації технопаркових та технологічних інноваційних структур, досягнувши при цьому обов'язкового залучення до їх осередку бізнес-інкубаторів. За таких умов технопарки будуть здатні «вирощувати» малі динамічні інноваційні фірми з високим рівнем окупності капіталу.

По-друге, стимулювати розвиток у регіонах кластерних моделей інноваційного бізнесу, зважаючи на те, що саме вони дають змогу з найвищою віддачею скоординувати в межах області дію об'єднаних багатогалузевих капітальних, природних і трудових ресурсів.

References

Література

1. Hanushchak-Yefimenko L. M. Mekhanizm upravlinnia rozvytkom innovatsiinoho potentsialu na osnovi intehratsiinoi vzaiemodii / L. M. Hanushchak-Yefimenko // Formuvannia rynkovykh vidnosyn. – 2013. – № 5. – S. 78–82.	1. Ганущак-Єфіменко Л. М. Механізм управління розвитком інноваційного потенціалу на основі інтеграційної взаємодії / Л. М. Ганущак-Єфіменко // Формування ринкових відносин. – 2013. – № 5. – С. 78–82.

2. Hanushchak-Yefimenko L. M. Napriamy aktivizatsii protsesiv intehratsiinoho rozvytku natsionalnykh subiektiv hospodariuvannia / L. M. Hanushchak-Yefimenko, I. V. Kobernyk // Aktualni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics. – 2011. – № 10 (124). – S. 145–149.
2. Ганущак-Єфіменко Л. М. Напрями активізації процесів інтеграційного розвитку національних суб'єктів господарювання / Л. М. Ганущак-Єфіменко, І. В. Коберник // Актуальні проблеми економіки – Actual Problems of Economics. – 2011. – № 10 (124). – С. 145–149.
3. Promyslovist i promyslova polityka Ukrainy 2013: nauk.-analit. dopovid / O. I. Amosha, V. P. Vyshnevskyy, L. O. Zbarazska ta in.; za zah. red. V. P. Vyshnevskoho; NAN Ukrainy, In-t ekon-miky prom-sti. – Donetsk, 2014. – 200 s.
3. Промисловість і промислова політика України 2013: наук.-аналіт. доповідь / О. І. Амоша, В. П. Вишневський, Л. О. Збаразська та ін.; за заг. ред. В. П. Вишневського; НАН України, Ін-т екон-міки пром-сті. – Донецьк, 2014. – 200 с.
4. Proskurov I. Yak oliharkhy perezhlyli kryzu: [Elektronnyi resurs] / I. Proskurov // Ekonomichna pravda. – Rezhym dostupu: <http://www.epravda.com.ua/publications/2013/02/1/359016>.
4. Проскуров І. Як олігархи пережили кризу: [Електронний ресурс] / І. Проскуров // Економічна правда. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2013/02/1/359016>.
5. Khendersen B. D. Produktovyi portfël/ Brius D. Khendersen // BCG Review: daidzhest Bostonskoi konsaltingovoi gruppy. – 2008. – Vyp. 2. – S. 7–8.
5. Хендерсен Б. Д. Продуктовий портфель/ Брюс Д. Хендерсен // BCG Review: дайджест Бостонської консалтингової групи. – 2008. – Вып. 2. – С. 7–8.
6. Khesselbain F. O liderstve / F. Khesselbain; per. V. I. Supruna. – N.: FSPI Trendy, 2004. – 184 s.
6. Хессельбайн Ф. О лидерстве / Ф. Хессельбайн; пер. В. И. Супруна. – Н.: ФСПИ Тренды, 2004. – 184 с.
7. Chepurda L. M. Ekonomika ta orhanizatsiia diialnosti obiednan pidpriemstv / L. M. Chepurda, S. S. Bieliaieva, M. V. Plakhotnikova ta in.; za zah. red. L. M. Chepurdy. – K.: Profesional, 2005. – 272 s.
7. Чепурда Л. М. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств / Л. М. Чепурда, С. С. Беляєва, М. В. Плахотнікова та ін.; за заг. ред. Л. М. Чепурди. – К.: Професіонал, 2005. – 272 с.
8. Chervanov D. M. Menedzhment innovatsiino investytsiinoho rozvytku pidpriemstv Ukrainy: monohr. / D. M. Chervanov, L. I. Neikova. – K.: T-vo Znannia, KOO, 1999. – 514 s.
8. Черваньов Д. М. Менеджмент інноваційно інвестиційного розвитку підприємств України: моногр. / Д. М. Черваньов, Л. І. Нейкова. – К.: Т-во Знання, КОО, 1999. – 514 с.
9. Chudaieva I. B. Tekhnopolisy: ekonomichna sut, prychny stvorennia ta yaponskyi dosvid: [Elektronnyi resurs] / I. B. Chudaieva. – Rezhym dostupu: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/45587/12-Chudaieva.pdf?sequence=1>.
9. Чудаєва І. Б. Технополіси: економічна суть, причини створення та японський досвід: [Електронний ресурс] / І. Б. Чудаєва. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/45587/12-Chudaieva.pdf?sequence=1>.
10. Chukhrai N. Formuvannia innovatsiinoho potentsialu pidpriemstva: marketynhove i lohystychnе zabezpechennia: monohr. / N. Chukhrai. – Lviv: NU «Lvivska politekhnik», 2006. – 315 s.
10. Чухрай Н. Формування інноваційного потенціалу підприємства: маркетингове і логістичне забезпечення: моногр. / Н. Чухрай. – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2006. – 315 с.